

de tweede wereldoorlog verzond, dan wel (hetgeen waarschijnlijker is) zes maanden vóór het uitbreken van de oorlog in Nederland, zij in het midden gelaten – dat hij, toen die tweede wereldoorlog een feit was, eerder meer dan minder behoefte had om de banden met de Engelse geheime dienst aan te halen, spreekt vanzelf: voor Nederland was het gevaar immers groter geworden.

Van Oorschoot wist vermoedelijk niet dat Stevens door benüddeling van een van zijn Nederlandse helpers, A. de Fremery, reeds in de zomer van '39 een geheime radio-ontvanger en -zender in bedrijf gesteld had die bediend werd door een handelsreiziger, J. Broers, die zich bij de Fremery gemeld had op grond van een advertentie waarin deze een goede positie in het vooruitzicht gesteld had. Waar de zender voor gebruikt werd, weten wij niet; wél, dat hij begin september '39 uit zijn laatste vooroorlogse standplaats Delfzijl naar Nes op Ameland overgebracht werd, waar Broers zijn intrek nam bij een oud-politieman, beweerend dat generaal van Oorschoot van zijn werk afwist: berichten over passerende Duitse schepen moest hij radiografisch naar Den Haag doorgeven. De oud-politieman belde GS III op: daar wist men van niets.¹ Enige tijd later evenwel, nadat in de buurt van Schiedam een geheime Duitse zender ontdekt en uitgeschakeld was, kwamen de Engelsen, zo vertelde generaal van Oorschoot aan een van zijn naaste medewerkers die het relaas aan de Enquêtecommissie deed,

'vragen of zij het ook mochten doen, want ze wisten dat de Duitsers het al gedaan hadden . . . Toen hebben wij gezegd: 'Ogen dicht en bouw maar raak en geef ons alle berichten en waarschuw ons.'²

Lang is Broers met zijn zender niet in de lucht gebleven: eind november werd hij gearresteerd, min of meer als gevolg van het Venlo-incident.

Daar gaan wij dan nu onze aandacht op richten.

Voorgeschiedenis

Toen wij in ons vorig deel het bestaan van de Duitse politieke vluchtelingen in ons land behandelden, wezen wij er op, dat zich menigmaal in hun rijen figuren trachtten in te dringen die zich als vluchtelingen, ja als kameraden

¹ Vonnis, 20 mei 1942, van het *Volksgerichtshof* inz. J. Broers (CDI). ² Getuige J. C. Roelofsen, *Eng.*, dl. II c, p. 224.